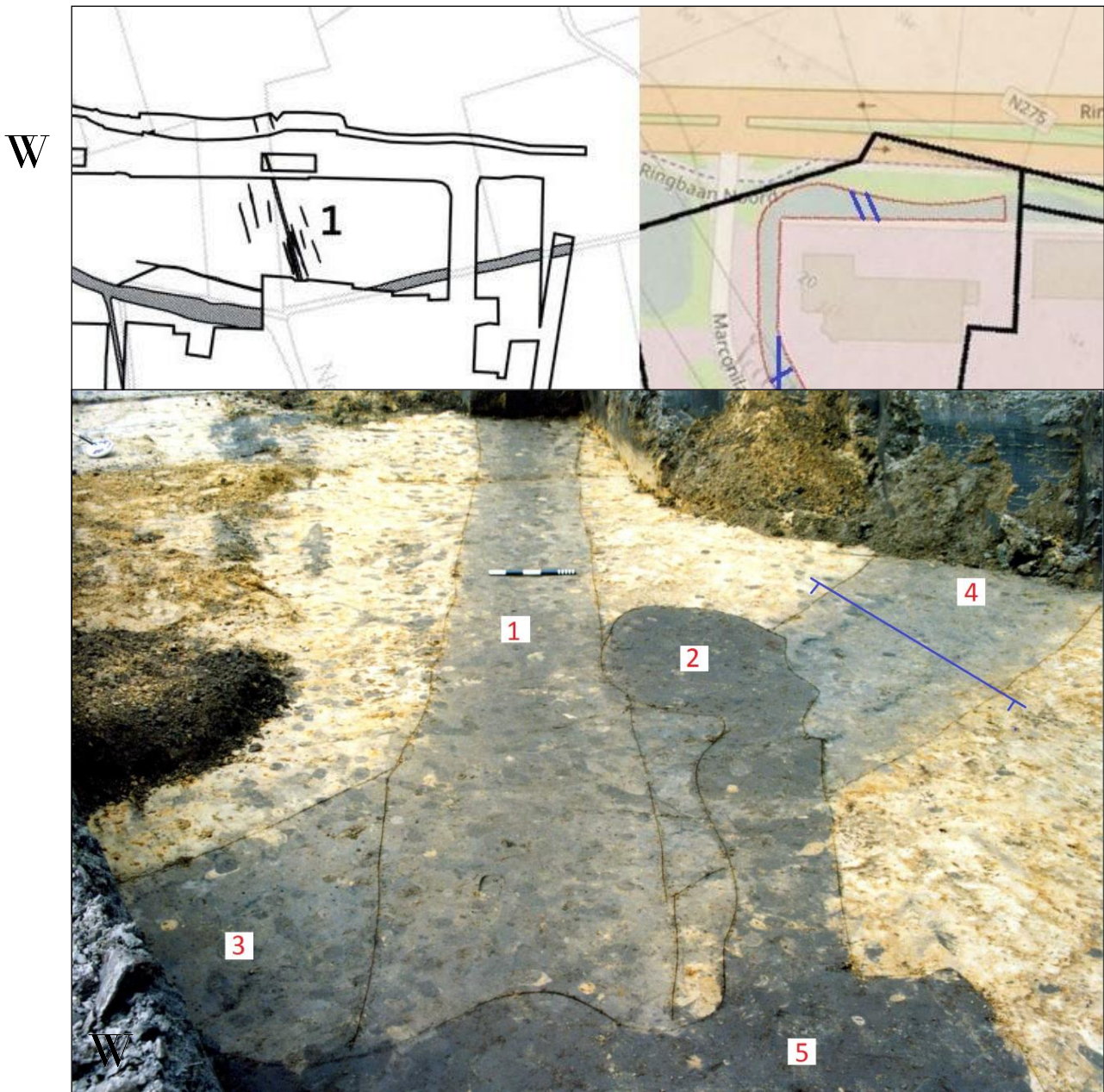

Rapportage archeologisch onderzoek Weert-Marconilaan (1994)

ALFONS BRUEKERS

Voorwoord

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Regionaal Archeologisch Bodemonderzoek te Nederweert (STRABO), die zich ten doel stelt oud(-er) archeologisch onderzoeks- en vondstenmateriaal te documenteren en te ontsluiten voor wetenschappelijk onderzoek en algemeen publiek.

Overname van deze rapportage gedeeltelijk of geheel, via welk medium dan ook, is zonder bronvermelding niet toegestaan.

Alfons Bruekers

STRABO | Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek
Kreijel 4
6035 SG OSPEL

Inhoudsopgave

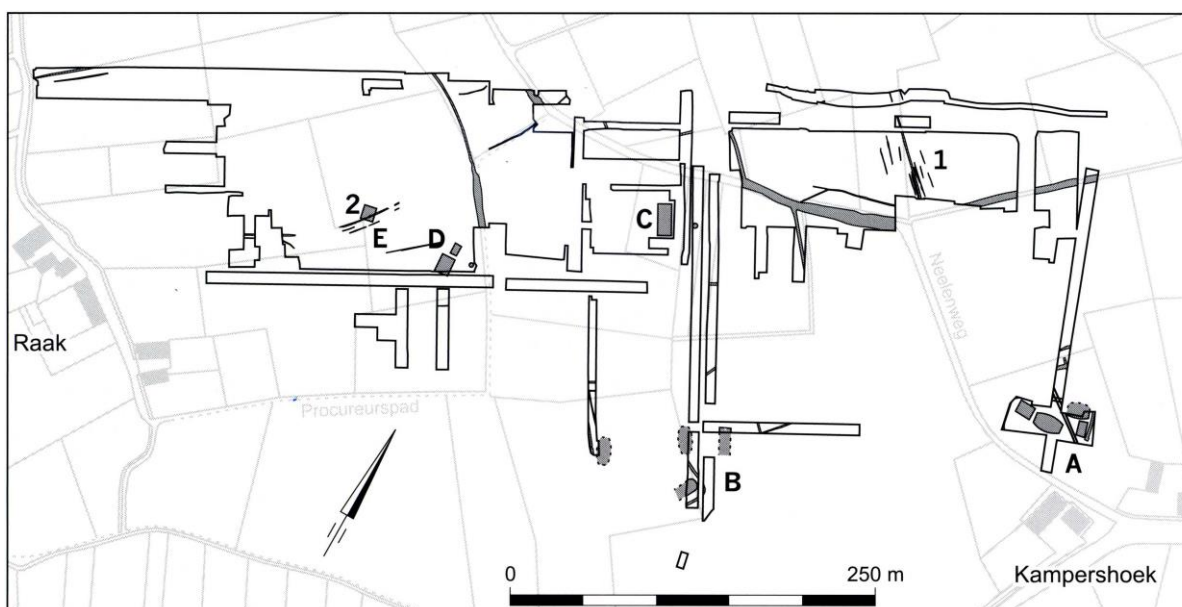
Voorwoord	2
1. Inleiding	4
2. Archeologisch onderzoek	6
3. Onderzoekresultaten	9
4. Conclusies	14
<u>Bijlagen</u>	
1. Veldschetsen	15

1. Inleiding

In 1993 was onder leiding van de Stichting Regionaal Archeologisch BodemOnderzoek, in samenwerking met leden van de Stichting Streekarcheologie Peel, Maas & Kempen en de Archeologische Werkgroep Philips van Horne uit Weert, een archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Laarderweg in Weert. Daarbij werden romeinse en middeleeuwse bewoningssporen aangetroffen. Deze vormden de aanleiding tot een grootschalig en meerjarig opgravingsprogramma onder leiding van het Instituut voor Pre- en Protohistorie van de Universiteit van Amsterdam. Dit voltrok zich in de periode 1994-1998, waarbij grote delen van het gebied Molenakker, Kampershoek en De Raak werden onderzocht. Gobaal gezegd verschoof het aandachtsgebied in die onderzoeksjaren geleidelijk van west (Molenakker) naar oost (De Raak).

In een periode dat er geen onderzoek in het veld plaatsvond (mei 1994), kwamen bij machinale ontgrondingswerkzaamheden archeologische bodemsporen aan de oppervlakte in de periferie van de latere Marconilaan, gemeente Weert, op de plaats waar de hoogspanningslijn de Ringbaan-Noord kruist. Wegens het onverwachte en acute karakter was er geen gelegenheid voor volledig archeologisch onderzoek. Wel werden enkele bodemsporen geschaafd, gecoupeerd en gefotografeerd om een beeld van de aard van de sporen te krijgen.

Via een lid van de Stichting Streekarcheologie Peel, Maas & Kempen, zijn de waarnemingen gemeld aan de Universiteit van Amsterdam. We moeten helaas vaststellen dat daarvan geen weerslag te vinden is in de archeologische rapportages die er sindsdien verschenen zijn. In 1995 is een grootschalig onderzoek uitgevoerd aan de westzijde van de Marconilaan, waarbij romeinse en laatmiddeleeuwse nederzettingen werden ontdekt. Een correlatie met de ontdekkingen uit mei 1994 is daarbij niet onderzocht maar wel zeer waarschijnlijk, zo moeten we achteraf vaststellen.

Figuur 1. Overzichtstekening van de opgravingen in Kampershoek en De Raak (1994-1998). Uit: Roymans, Tol en Hiddink, 1998.

Literatuur:

N. Roymans (red.), *Opgravingen in de Molenakker te Weert, Campagne 1994*. Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 1, UvA IPP (Amsterdam 1994).

Nico Roymans en Adrie Tol (red.), *Opgravingen in Kampershoek en de Molenakker te Weert, Campagne 1995*. Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 4, UvA IPP (Amsterdam 1996).

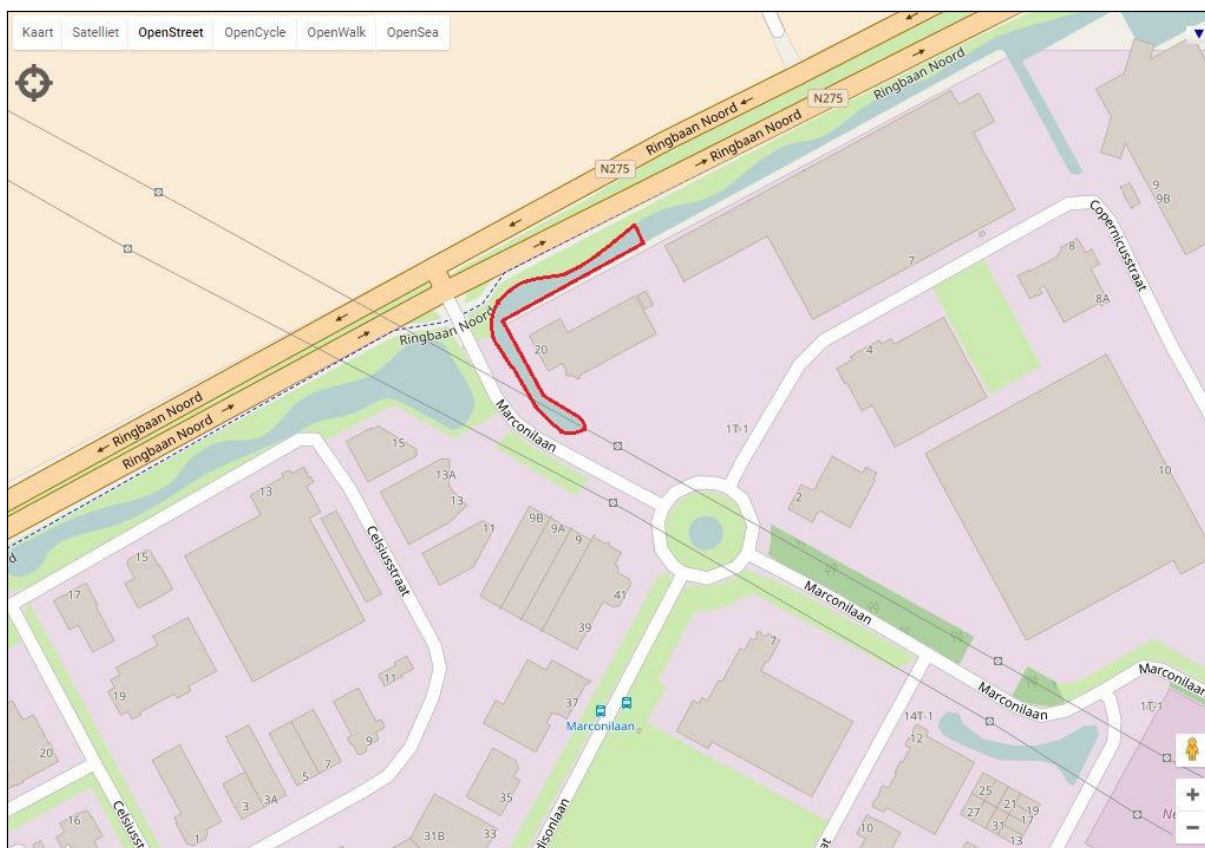
N. Roymans, A. Tol en H. Hiddink (red.), *Opgravingen in Kampershoek en de Molenakker te Weert, Campagne 1996-1998*. Zuidnederlandse Archeologische Rapporten 5, UvA IPP (Amsterdam 1998).

2. Archeologisch onderzoek

Op basis van toevallige waarnemingen bleken in mei 1994 bij machinale graafwerkzaamheden ten behoeve van de aanleg van waterpartijen archeologisch relevante sporen aan het licht te zijn gekomen. De locatie was in het industrieterrein Kampershoeke (in aanleg), ter plaatse genaamd De Raak. Gedurende twee dagen, op 7 resp. 9 mei, werden beperkte waarnemingen verricht en gedocumenteerd.

Zaterdag 7 mei 1994

- Weersomstandigheden: droog en zonnig
- Terreinomstandigheden: vrij nat t.g.v. de slechte weersomstandigheden van de afgelopen maanden. Bovendien ligt het terrein in een lichte depressie.
- Locatie (topgr.): 178.9/364.9. Het terrein ligt exact onder de hoogspanningslijn Nederweert- Maarheeze, en wel de oostelijke mastenrij daarvan.
- Uitvoering: A. Bruekers en E. Nijssen (voorbijganger, detectorzoeker).

Figuur 2. Ligging van de onderzoekssleuf (rood omlijnde gedeelte, latere waterpartij). Het noorden ligt boven. Ondergrond: www.afstandsmeten.nl. Situatie 2017.

De aanleiding tot het onderzoek is de volgende: In de voorgaande week was parallel aan de ontsluitingsweg van het industrieterrein (waar deze uitmondt op de Ringbaan) een bochtig parcours uitgegraven, t.b.v. de aanleg van waterpartijen. Bij een vluchtige waarneming op zaterdagochtend zag ik diverse grote bodemsporen, waarnaar in de middag van dezelfde dag nader onderzoek is verricht.

Figuur 3. Marconilaan gezien naar het noorden (aansluiting met de Ringbaan-Noord). Aan de rechterzijde de opgravingsleuf. Foto: Alfons Bruekers.

Figuur 4. Marconilaan gezien naar het zuiden. Foto: Alfons Bruekers.

Zaterdag 9 mei 1994

De machinale graafwerkzaamheden zijn in oostelijke richting uitgebreid, zodat de aanvankelijke enkele-graafbakbreedte van de waterpartij nu drie of vier keer breder was geworden. Daardoor was te zien dat de op 7 mei blootgelegde greppel over een lengte van circa 25 m te volgen was. Bovendien bleek dat het spoor dat op 7 mei gecoupeerd was, door een onbekende partij van een nieuwe coupe was voorzien. In het nu zichtbaar geworden vlak waren behalve de verlengde greppel geen nieuwe sporen zichtbaar.

Figuur 5. Oostelijke gedeelte van de opgravingsleuf, na de machinale verbredening richting rechterzijde. Links: Eddy Nijssen. Foto: Alfons Bruekers.

3. Onderzoekresultaten

De meeste sporen leken postmiddeleeuws en beperkten zich tot een karrespoor en zeer vele (perceels-)greppels in wisselende oriëntaties. Hier en daar kleine ronde kuilsporen. Geen van de sporen bevatte dateerbaar materiaal.

Een tweetal elkaar kruisende greppels leek gezien de aard van de vulling beduidend ouder. Deze sporen bevonden zich pal onder de hoogspanningslijn. Omdat dit de meest interessante sporen leken te zijn, is het onderzoek daar gestart.

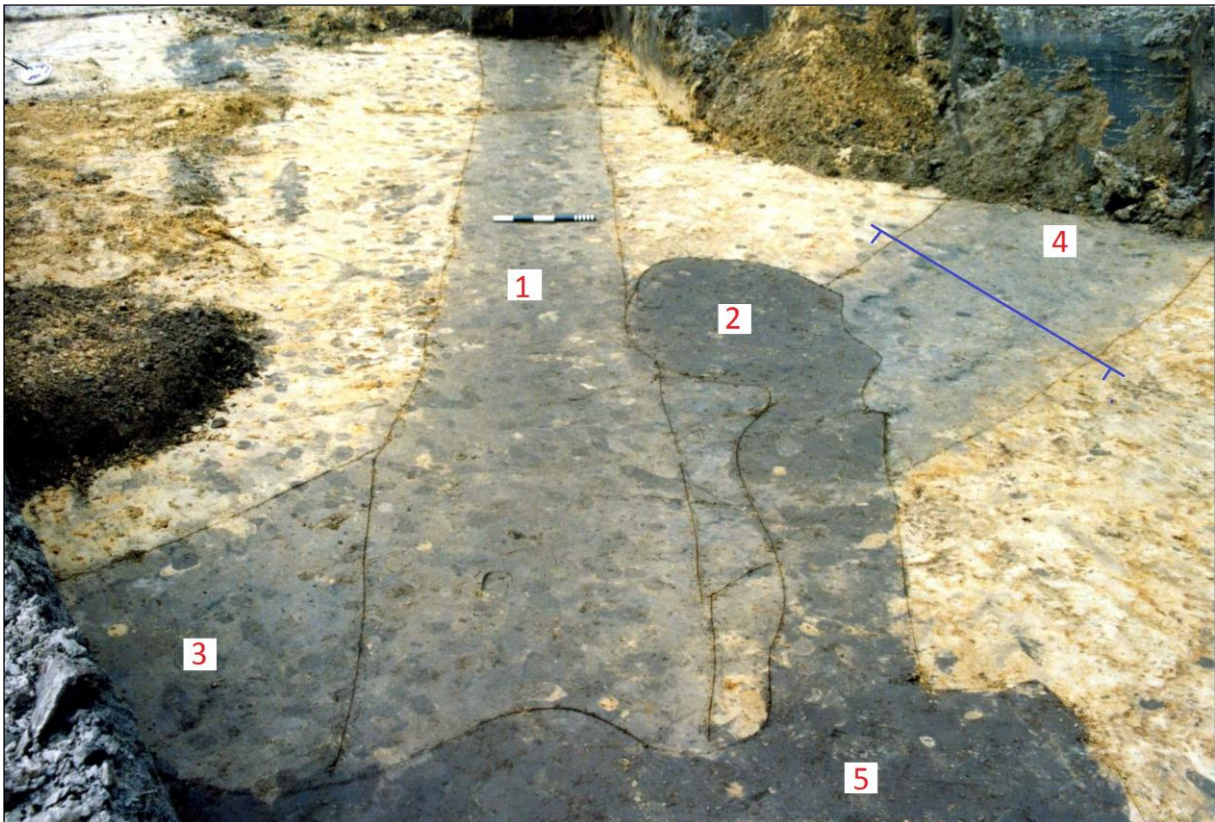
Figuur 6. Opgravingsvlak bij start van de verkenningen. Foto's: Alfons Bruekers.

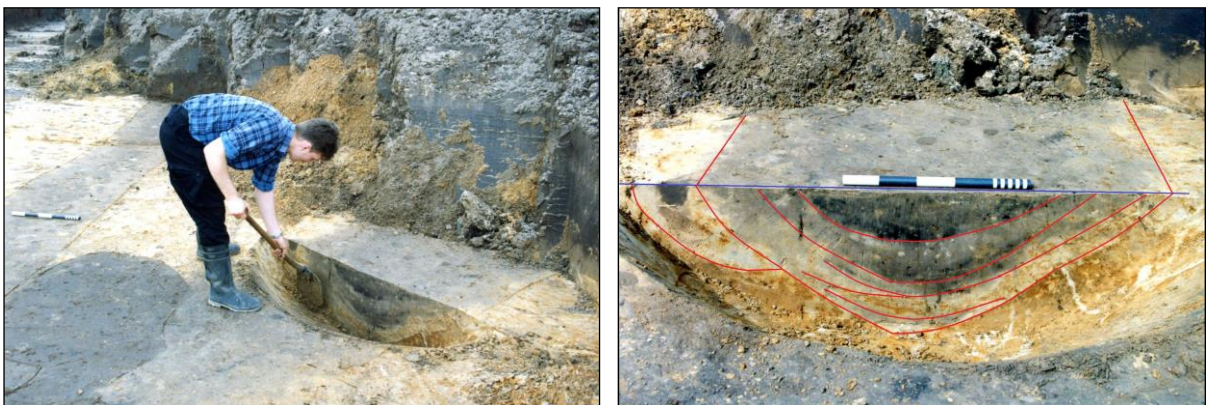
Figuur 7. Opgravingsvlak na schaven van het vlak.

Met medewerking van een toevallig voorbijkomende metaaldetectorzoeker, dhr. Eddy Nijssen, Ast 9 te Nederweert, heb ik een gedeelte van de machinaal uitgegraven sleuf afgeschaafd. We vonden twee elkaar onder circa 40 graden kruisende greppels (spoornummers 1 respectievelijk 3 en 4 in figuur 8) van bijna een meter breedte, waarbij duidelijk een oversnijding zichtbaar was.

Uit de vulling van de oudste greppel (spoornr. 4) kwam een zeer klein laatmiddeleeuws Pingsdorf-scherfje. In coupe liet deze greppel een V- of komvormig profiel zien met een diepte van 60 cm beneden het vlak van opgraving en met duidelijk zichtbare humeuze en houtskoolrijke inspoelings- en opvullingslagen (fig. 10) die erop wijzen dat greppel langdurig open heeft gelegen.

Figuur 8. Sporen en coupeligging. Foto: Alfons Bruekers.

Figuur 9 en 10. Coupe van greppel (spoor 4). Foto's: Alfons Bruekers.

Twee andere sporen (2 en 5) leken op basis van oversnijdingen en de donkerzwarte vullingskleur van jongere datum en zouden zelfs subrecent (Tweede Wereldoorlog?) kunnen zijn.

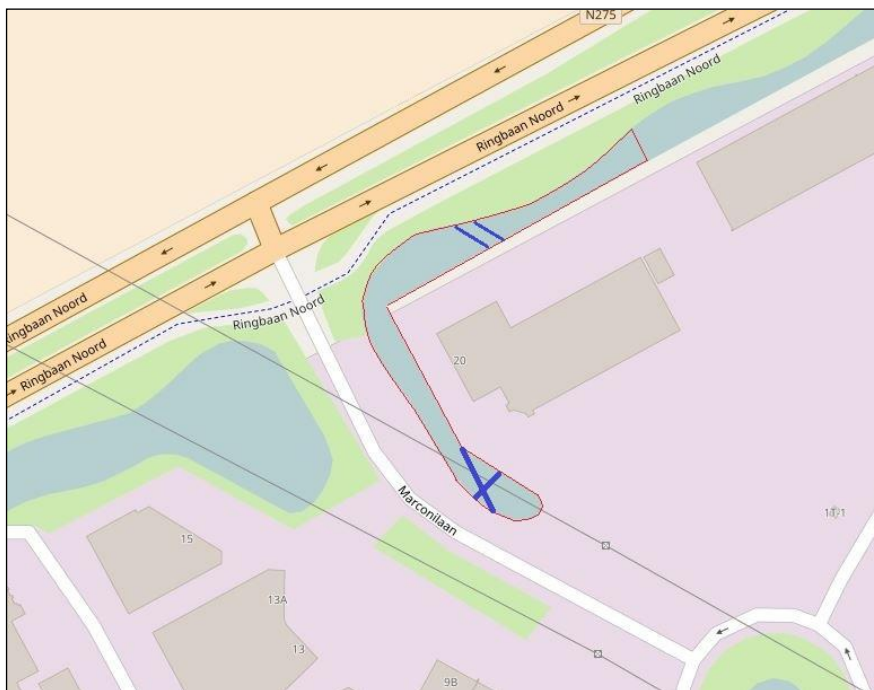
Figuur 11. Parallele greppelsporen.

In het oostelijke sleufgedeelte parallel aan de Ringbaan werd een tweetal evenwijdige greppels aangetroffen (fig. 12, spoorrs. 7 en 9). De westelijke greppel (9) leek uit twee fasen te bestaan en werd geflankeerd door een ouder spoor (10). Tussen de greppels lag een verkleuring (8) en ernaast een spoor (6).

Figuur 12. Spoornummering. Foto's: Alfons Bruekers.

De beide greppels deden denken aan een karrenspoor maar zijn dat vermoedelijk niet omdat de greppels daarvoor te gelijkmatig en regelmatig van karakter zijn. Ook hun onderlinge afstand is groter dan de spoorbreedte van een kar.

Figuur 13. Globale ligging (in blauw) van de aangetroffen sporen. Ondergrond: www.afstandsmeten.nl (situatie 2017).

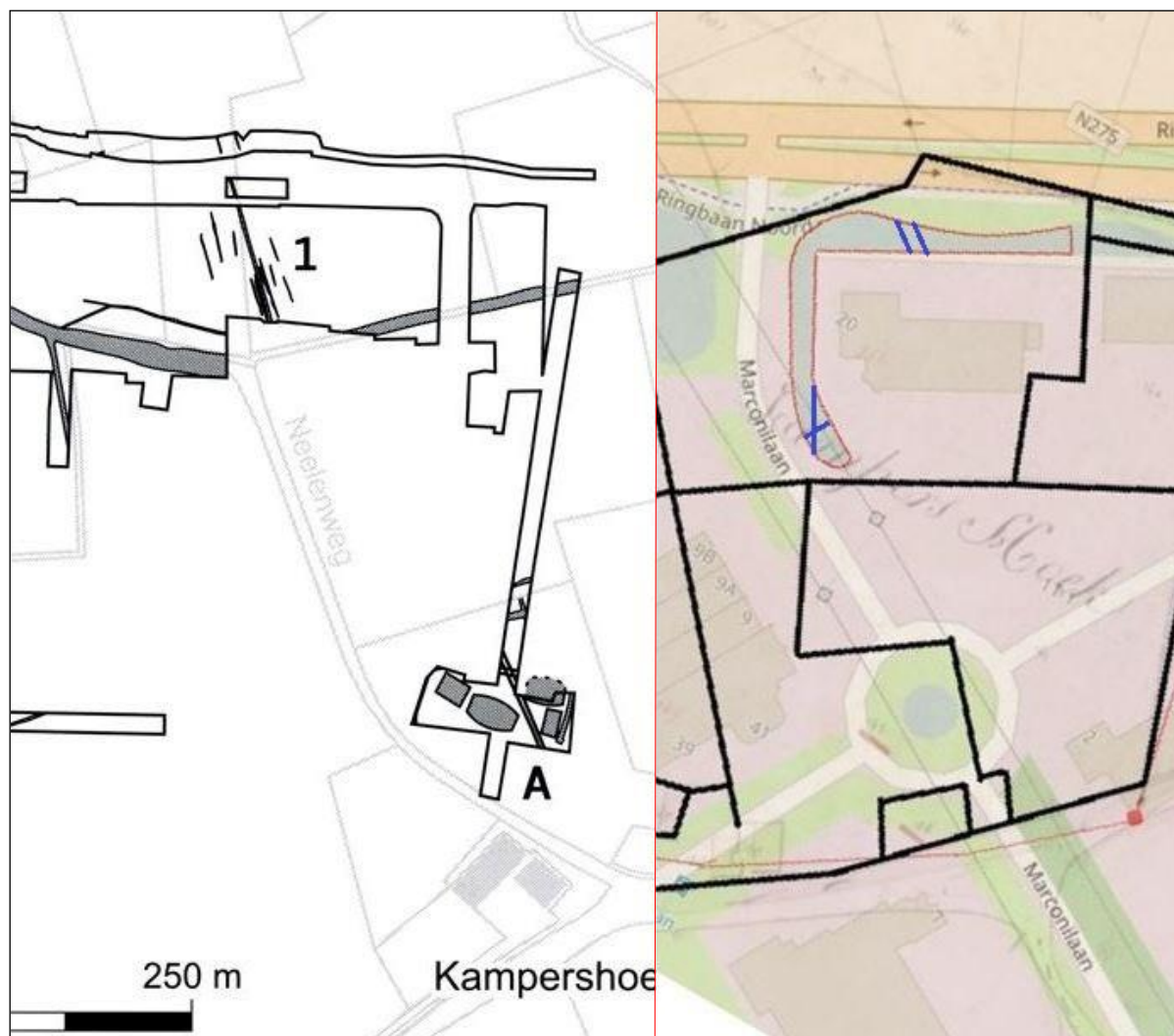
Duidelijk is dat het gebied in vroeger tijden een fijnmazige percellering met opeenvolgende, kruisende perceelgrenzen heeft gekend. In ieder geval factoren fijnmaziger dan de huidige verkaveling.

Er zijn geen gedetailleerde opmetingen verricht gezien het relatief kleine belang van de vondst. Wel zijn de opgeschaafde vlakken gefotografeerd.

Onmiddellijk ten oosten van deze sporen werden nog meer greppels en verkleuringen aangetroffen maar deze konden niet worden gedocumenteerd.

Het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam op de westzijde van de Marconilaan leverde inheems-romeinse en laatmiddeleeuwse boerderij-erven op. We mogen veronderstellen dat de structuren die wij bij het onderzoek in 1994 hebben aangetroffen (met name de greppels) tot de periferie daarvan hebben behoord. In fig. 14 staan de opgravingsresultaten van de universiteit en die van STRABO gecombineerd weergegeven.

De aangrenzende terreinen zijn tijdelijk opgehoogd met bouwlaagzand dat is afgevoerd uit een ander deel van het terrein, nabij het voormalige café De Halve Maan in uitbreidingsbied Kampershoek. Hierin heeft genoemde Nijsen diverse bronzen en een prachtige zilveren romeinse munt opgepiept, die hij mij tijdens het onderzoek toonde. Ik heb hem de suggestie aan de hand gedaan deze vondsten te melden bij de leiding van de opgravingen door de bevoegde instituten.

Figuur 14. Montagetekening van de opgravingsresultaten, geprojecteerd op de kadastrale kaart van 1844.

Linker helft: opgravingsresultaten van het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam (1994-1998). In zwart de contouren van de opgravingszones, in grijs de percellering uit 1844. Bron: Roymans, Tol en Hiddink 1998.

Rechter helft: onderzoek van STRABO uit 1994, geprojecteerd op de moderne verkaveling (gekleurde ondergrond) en in zwart de percellering uit 1844. De rode gecurfd L-vormige structuur is de zone van onderzoek en de blauwe lijnen zijn de aangetroffen greppelstructuren.

4. Conclusies

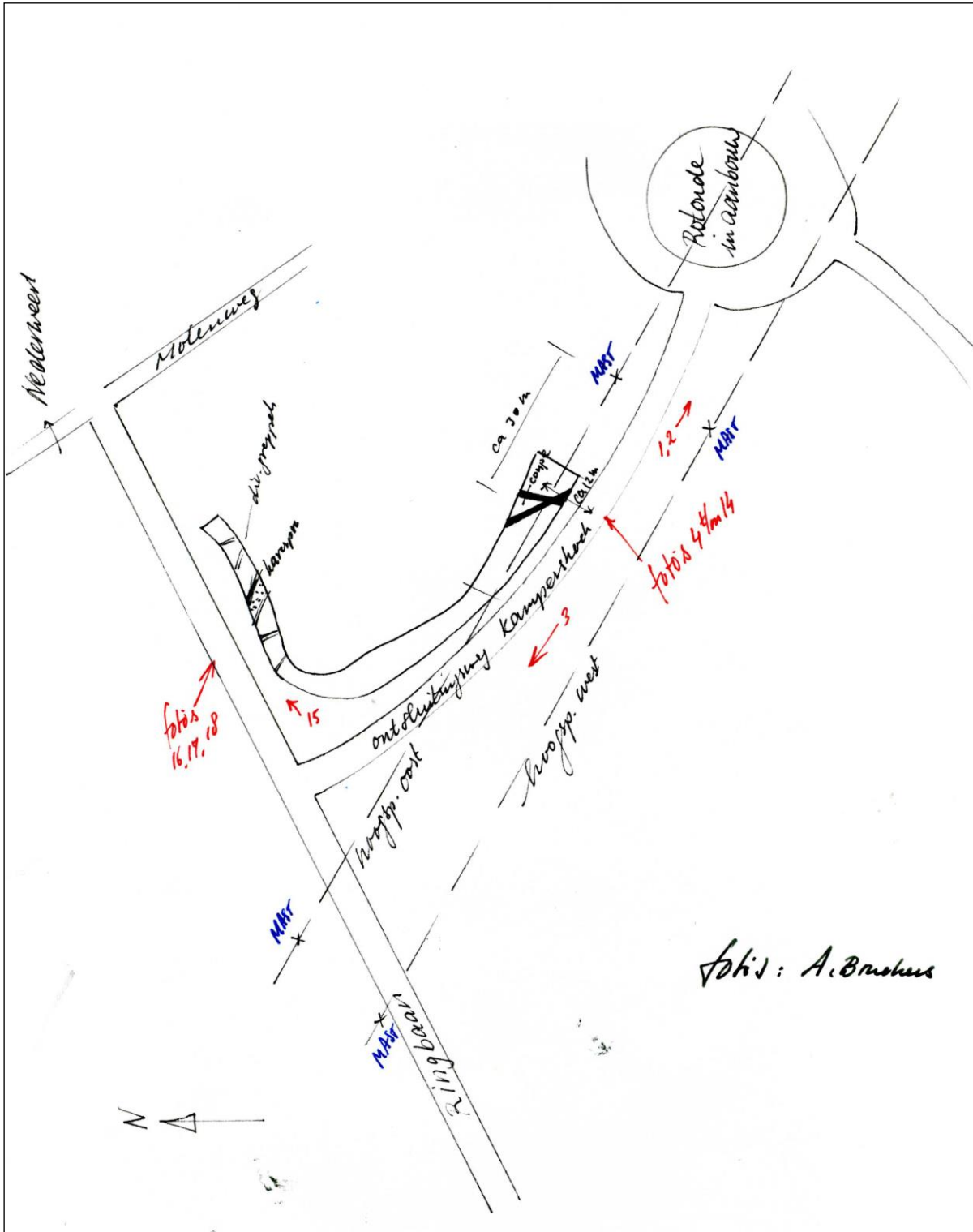
Golobaal verkennend onderzoek tijdens de aanleg van waterpartijen in het nieuwe industrieterrein Kampershoek aan de oostzijde van de Marconilaan (gemeente Weert), bracht in mei 1994 archeologische bodemsporen aan het licht. De meest in het oog springende sporen zijn elkaar kruisende greppelsporen waarvan er bij een 'n V-vormige doorsnede kon worden vastgesteld.

Gebrek aan dateerbaar vondstenmateriaal staat geen nadere duiding toe. Wel sluit het onderzochte gebied vrij goed aan op de onderzoeken van de Universiteit van Amsterdam op de tegenoverliggende zijde van de Marconilaan. Daar werden bij zowel eerder als later onderzoek de sporen van inheems-romeinse en laatmiddeleeuwse nederzettingsterrein blootgelegd.

De in 1994 opgegraven sporen doen vermoeden dat zich ook ten oosten van de Marconilaan intensieve concentraties bewoningssporen hebben bevonden. Bij gebrek aan follow-up van dit noodonderzoek is daar echter niet naar gezocht. In de erop volgende jaren is het terrein geheel bebouwd met fabrieksgebouwen en andere infrastructuur, zodat we hier kunnen spreken van een gemiste kans.

Bijlage 1

Veldschetsen

Aanvulling 9 mei 1994 19³⁰ u.

De waterparij-sleuf is heden machinaal verbreed waardoor de beide m.e.-geppels verder zijn vrijgelegd. Een van de kruisende geppels ligt nu over een lengte van 25 m vrij.
 In het overige sleufgedeelte zijn geen sporen zichtbaar.
 Iemand elders heeft nog een coupe gemaakt in de geppel

